

بسم الله الرحمن الرحيم

4210

100
1

۲۶۰

۶۶۶

www.ketab.ir

سرشناسه:	پیشوایی، مهدی، ۱۳۲۴ -
عنوان و نام پدیدآور:	پرسش‌ها و پاسخ‌های تاریخی؛ جلد دوم: درباره زندگانی معصومین (علیه السلام) از امیرمؤمنان (علیه السلام) تا شهادت امام حسین (علیه السلام) / مهدی پیشوایی؛ به کوشش: یدالله حاجی‌زاده؛ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی.
مشخصات نشر:	قم، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۲۴۰ ص.
شابک:	978-964-531-360-7
فروست:	مجموعه تاریخ تمدن اسلامی؛ ۶۹
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع:	اسلام - تاریخ - پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع:	چهارده معصوم - پرسش‌ها و پاسخ‌ها
شناسه افزوده:	Fourteen Innocents of Shiite - Question and Answers
شناسه افزوده:	حاجی‌زاده، یدالله، ۱۳۵۴ - گردآورنده
شناسه افزوده:	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
شناسه افزوده:	دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی
شناسه افزوده:	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۷ع/پ ۸۷۱/۱۴ BP
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۹۱۲
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۵۴۸۵۹۶۶

استاد محترم و دانشجوی عزیز:

خواهشمند است با ارائه دیدگاه‌های خود ما را در رفع نواقص و ارتقای کتاب یاری بخشید.

شماره تلفن گروه «تاریخ و تمدن اسلامی»: ۰۲۵-۳۲۱۱۰۲۳۴

صندوق پستی: ۳۷۱۵۵-۶۱۷۳

پست الکترونیکی: tarikh@maaref.ac.ir

پرسش‌ها و پاسخ‌های تاریخی

جلد دوم:

درباره زندگانی معصومین علیهم‌السلام

از امیرمؤمنان علیه‌السلام تا شهادت امام حسین علیه‌السلام

حجت‌الاسلام و المسلمین استاد مهدی پیشوایی

به کوشش: دکتریدالله حاجی‌زاده

مجموعه تاریخ و تمدن اسلامی

۶۹

پرسش‌ها و پاسخ‌های تاریخی

جلد دوم: درباره زندگانی معصومین (ع)
از امیرمؤمنان (ع) تا شهادت امام حسین (ع)

نویسنده: مهدی پیشوایی

به کوشش: یدالله حاجی‌زاده

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

باربین‌نهایی: سید محمدصادی موسوی‌نسب

حروفچین: اعظم یزدانی / ویراستار: امیرعباس رجبی

صفحه‌آرا: سعید نائینی / طراح جلد: سید علی روحانی

ناشر: دفتر نشر معارف / نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شابک: ۷ - ۳۶۰ - ۵۳۱ - ۹۶۳ - ۹۷۸

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف: قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و فاکس: ۳۷۷۴۰۰۰۴

- اراک: ۳۸-۳۲۲۲۹۰۸۶ ■ ارومیه: ۴۴-۳۲۲۵۴۶۴۱ ■ اصفهان: ۱-۳۲۳۵۱۳۴۱ ■ اهواز: ۶۱-۳۲۲۳۸۰۰۰
- تهران: ۲۱-۸۸۹۱۱۲۱۲ ■ خرم‌آباد: ۶۶-۳۲۲۲۳۲۷۱ ■ رشت: ۱۳-۳۳۳۴۵۶۹ ■ زنجان: ۲۴-۳۲۲۶۴۲۵
- ایلام: ۹۱-۷۷۵۵۱۸۸ ■ بجنورد: ۵۸-۳۲۲۱۲۲۸۳ ■ بندرعباس: ۷۶-۳۳۶۱۷۵۵۷ ■ بیرجند: ۵۶-۳۲۲۰۶۱۷۹
- ساری: ۱۱-۳۳۲۵۳۰۲۰ ■ شهرکرد: ۳۸-۳۲۲۴۳۲۲۲ ■ شیراز: ۷۱-۳۲۳۴۴۶۱۴ ■ قزوین: ۲۸-۲۳۲۰۰۰۷۶
- قم: ۲۵-۳۷۷۳۵۴۵۱ ■ کرج: ۲۶-۳۴۴۳۵۲۹۰ ■ کرمان: ۳۴-۳۲۲۳۱۴۶۶ ■ کرمانشاه: ۸۳-۳۷۲۳۸۴۱۱
- گرگان: ۱۷-۳۲۲۳۷۸۸۰ ■ مشهد: ۵۱-۳۲۲۲۰۱۱۹ ■ یاسوج: ۹۱-۷۷۵۵۱۸۵ ■ یزد: ۳۵-۳۶۲۳۰۳۳۱

نشانی الکترونیکی: E-mail: info@ketabroom.ir؛ پایگاه اینترنتی: www.ketabroom.ir

سخن آغازین

پرسش‌گری از آغاز آفرینش انسان، به‌عنوان راهی برای رسیدن به یقین و علم بوده و هست. امام علی علیه السلام چه زیبا فرمود: «مَنْ أَحْسَنَ السُّؤَالَ عِلْمٌ» و «مَنْ عِلِمَ أَحْسَنَ السُّؤَالَ».^۱

هم سؤال از علم برخیزد هم جواب همچنان که خار و گل از خاک و آب

ازجمله اهداف گروه پژوهشی تاریخ و تمدن اسلامی دانشگاه معارف اسلامی بازخوانی تاریخ صدر اسلام با رویکردهای مختلف است. پاسخ‌گویی به مهم‌ترین پرسش‌ها در عرصه تاریخ صدر اهل‌بیت علیهم السلام نیز دراین‌راستا مورد اهتمام قرار گرفت و براین‌اساس انتشار جلد دوم پرسش‌ها و پاسخ‌های تاریخی ضرورت یافت. با توجه به استقبال شنوندگان از برنامه «پرسمان تاریخی» رادیو معارف و نیز جایگاه علمی کارشناس محترم برنامه حجت‌الاسلام والمسلمین استاد مهدی پیشوایی «دام‌عزه» پاسخ‌های علمی و مستند ایشان دراین جستار سامان یافته است. نکته اساسی در خور یادکرد این است که برای پاسخ‌گویی به سؤال‌های تاریخی می‌توان از روش‌های متنوع استفاده کرد. بازشناسی رسالت‌ها و اهداف است که ما را در انداز بهترین روش کمک می‌کند.

بنابراین باید توجه داشت که این جستار به‌هیچ‌وجه برای بازنمایی جامع تمامی پرسش‌ها در تاریخ اهل‌بیت علیهم السلام سامان نیافته است. بلکه برخی از مهم‌ترین سؤال‌های تاریخی برای مخاطب بررسی شده است. باید توجه داشت که «اولویت داشتن»، «سودمندی» و «عمومیت» از مهم‌ترین معیارهای گزینش پرسش‌های تاریخی درباره امیرمؤمنان علیه السلام تا شهادت امام حسین علیه السلام است.

۱. هرکه خوب سؤال کند، دانا شود و هر که دانا باشد، خوب سؤال کند. (تمیمی آمدی، تصنیف غرر الحکم و

در پاسخ به سؤال‌های تاریخی توجه به اصل «تدریج» حیاتی است. انتظاری نابجا است که بخواهیم تمامی زوایای پنهان تاریخی را در پاسخ به یک یا دو سؤال تبیین کنیم. آنچه در این زمینه مهم است علت‌یابی و ریشه‌شناسی برخی پرسش‌ها است. در طی این علت‌یابی و ریشه‌شناسی، چه‌بسا میان آنها نظام طولی و هرمی‌ای کشف شود به‌طوری‌که شاید همه پرسش‌ها معلول یک یا دو یا چند مسئله ناشناخته باشند که در رأس آن هرم و نظام طولی قرار دارند. در این صورت، در پاسخ‌دهی نایستی خود را به معلول‌ها مشغول کنیم و به سراغ علت‌های اصلی نرویم. به دیگر سخن مسائل و نیازهای تاریخی سلسله‌مراتبی دارند، به‌طوری‌که تا پائین‌ترین پرسش‌های تاریخی برآورده نشوند مسائل رتبه دوم بروز نمی‌کنند.

نوشتار پیش‌رو که به پیشگاه ارباب اندیشه و تفکر عرضه می‌شود؛ بر آن است که به مهم‌ترین پرسش‌های تاریخی درباره زندگانی امیرمؤمنان (ع)، حضرت زهرا (س)، امام حسن و امام حسین (ع) را پاسخ دهد. پیش از این در یک جلد به یکصد و هشتاد پرسش تاریخی در عرصه تاریخ پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع) پاسخ داده شده بود. در دوره جدید انتشار پرسش‌ها و پرسش‌های تاریخی تصمیم بر آن شد تا در سه جلد، پرسش‌ها به‌گونه موضوعی پاسخ داده شود. به هر روی آرزو مندیم که این دفتر بتواند پرسش‌های ارادتمندان تاریخ اسلام را به اختصار پاسخ گوید و سهمی در سیرابی عطش شناخت آنان داشته باشد.

در پایان ضمن تشکر از استاد مهدی پیشه‌ای که اثر حاضر حاصل تلاش پربار ایشان است از مدیران محترم رادیو معارف که امکان انتشار این کتاب را مهیا ساختند و نیز حجت‌الاسلام دکتریدالله حاجی‌زاده که این جستار به کوشش ایشان به فرجام رسیده است تشکر می‌کنیم. در اینجا سزایند است از حجت‌الاسلام دکتر امیرمحسن عرفان مدیر گروه پژوهشی تاریخ و تمدن اسلامی و نیز دکتر سید روح‌الله پرهیزکاری دبیر محترم گروه و همچنین آقای سید سعید روحانی مدیر محترم امور پژوهشی و همکاران ایشان که جامه نشر بر این اثر پوشانند صمیمانه تشکر کنیم. بررسیدن کتاب‌هایی که تازه‌به‌تازه در این عرصه سامان داده می‌شوند و طبع را به زیر خویشتن می‌آریند، ضروری است. زمین‌رو گروه پژوهشی تاریخ و تمدن اسلامی پذیرای نقطه‌نظرات همه صاحب‌نظران و اساتید محترم می‌باشد.

فهرست مطالب

امام علی علیه السلام

(۱۵- ۱۲۲)

۱۵	الف) خاندان، تولد و دوران کودکی
۱۵	۱. اجداد علی بن ابی طالب علیه السلام
۱۵	۲. ایمان ابوطالب به پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۸	۳. تولد حضرت علی علیه السلام در خانه کعبه بر اساس منابع اهل سنت
۱۹	۴. مادر امام علی علیه السلام
۱۹	ب) امام علی علیه السلام از زمان بعثت تا رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۹	۵. فرموده پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام دریافت وحی، به امام علی علیه السلام
۲۰	۶. ایمان امام علی علیه السلام در نوجوانی
۲۱	۷. خواستگاری امام علی علیه السلام از حضرت فاطمه علیها السلام
۲۲	۸. برادران بزرگتر حضرت ابوالفضل علیه السلام
۲۲	۹. ام البنین علیها السلام و خانه امام علی علیه السلام ؛ اختلاف سنی امام حسین علیه السلام و حضرت ابوالفضل علیه السلام
۲۳	۱۰. حادثه افک و شبهه نقش امیرالمؤمنین علیه السلام در تحریک پیامبر صلی الله علیه و آله در مورد عایشه
۲۳	۱۱. قرآن و عدم صراحت به جانشینی امام علی علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۴	۱۲. امام علی علیه السلام و بخشش در رکوع نماز
۲۹	۱۳. امام علی علیه السلام و لقب امیرالمؤمنین علیه السلام
۳۰	۱۴. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سفارش امام علی علیه السلام به صبر
۳۱	ج) امام علی علیه السلام در عصر خلفا
۳۱	۱۵. اصرار برخی برای بیعت با امام علی علیه السلام بعد از سقیفه
۳۱	۱۶. جریان بیعت امام علی علیه السلام با ابوبکر

۳۲.....	۱۷. امام علی علیه السلام و بیعت با خلفای قبل از خود
۳۴.....	۱۸. ناسازگاری مقام عصمت امام علی علیه السلام و بیعت با خلفا
۳۷.....	۱۹. شرکت امام علی علیه السلام در جنگ‌ها بعد از بیعت
۳۷.....	۲۰. رابطه امام علی علیه السلام و ابوبکر
۳۹.....	۲۱. نحوه حضور امام علی علیه السلام در جنگ‌ها
۴۱.....	۲۲. خلفای سه‌گانه و منصب و مقام امام علی علیه السلام
۴۱.....	۲۳. فعالیت‌های امام علی علیه السلام در دوره خلفا
۴۳.....	۲۴. نظر امام علی علیه السلام در مورد فتوحات خلفا
۴۵.....	۲۵. شورای شش نفره و امام علی علیه السلام
۴۶.....	۲۶. واکنش امام علی علیه السلام در قبال تبعید ابودر
۴۷.....	۲۷. کارآمدی حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام
۴۷.....	یک اوضاع سیاسی و اجتماعی در آغاز حکومت
۴۹.....	دو. مشکلات و موانع
۵۱.....	سه. کارآمدی و ترفیق حکومت علوی در زمینه سیاسی
۵۲.....	چهار. توفیق حکومت علوی در زمینه اجرای عدالت اقتصادی
۵۳.....	پنج. میزان تأثیر سیاست اقتصادی امام علیه السلام در رفاه عمومی
۵۴.....	شش. کوتاهی مدت حکومت امام علیه السلام
۵۵.....	هفت. مقایسه ناروای حکومت علوی با خلافت‌های قبلی
۵۶.....	۲۸. اسامه و سپاه اسامه و عدم بیعت با امام علی علیه السلام
۵۹.....	۲۹. بیعت زید بن ارقم، عبدالله بن مسعود، زید بن ثابت با امیرالمؤمنین علی علیه السلام
۵۹.....	۳۰. امام علی علیه السلام و تقسیم اموال بیت‌المال به صورت مساوی
۶۰.....	۳۱. روش عدالت‌محوری امام علی علیه السلام و دوری دوستان
۶۱.....	۳۲. امام علی علیه السلام و مخالفت با کشته شدن عثمان
۶۳.....	۳۳. گروه ناکثین
۶۴.....	۳۴. جنگ جمل
۶۵.....	۳۵. حضرت علی علیه السلام در جنگ جمل و دستوری کردن شتر
۶۶.....	۳۶. مخالفت عایشه با امام علی علیه السلام
۶۸.....	۳۷. امیرالمؤمنین علیه السلام و انتقال مرکز خلافت از مدینه به کوفه
۶۹.....	۳۸. علت اصلی شکل‌گیری جنگ صفین
۷۰.....	۳۹. یاران واقعی امام علی علیه السلام در جنگ صفین
۷۱.....	۴۰. نقش جناب عمار یاسر در جنگ صفین
۷۳.....	۴۱. تعداد یاران شهید امام علی علیه السلام در جنگ جمل و صفین

۴۲.	امام علی علیه السلام و دستور عقب نشینی به مالک اشتر در جنگ صفین	۷۳
۴۳.	پیمان حکمیت	۷۴
۴۴.	عمرو عاص و مخالفت با توافق با ابوموسی اشعری	۷۴
۴۵.	امام علی علیه السلام و شکایت از یارانش در جنگ صفین	۷۵
۴۶.	قاعدین	۷۶
۴۷.	مامیت خوارج (مارقین)	۷۶
۴۸.	امام علی علیه السلام و گردآوری نیروی نظامی برای مقابله با معاویه در پایان عمر	۷۹
۴۹.	امام علی علیه السلام و پس نگرفتن فدک	۸۰
۵۰.	امام علی علیه السلام و انتخاب زیاد بن ابیه	۸۱
۵۱.	سعد بن ابی وقاص والی امام علی علیه السلام	۸۲
۵۲.	علت دشمنی قطام با امام علی علیه السلام	۸۳
۵۳.	د) شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام و مدفن ایشان	۸۴
۵۳.	امام علی علیه السلام و اطلاع از شهادت خود	۸۴
۵۴.	ضربت خوردن امام علی علیه السلام و حضور حسین علیه السلام در نماز جماعت	۸۵
۵۵.	امام حسن علیه السلام و اجرای حکم و عاص ابن مسلم	۸۶
۵۶.	نجف مدفن امام علی علیه السلام	۸۷
۵۷.	قبر مطهر امام علی علیه السلام ، حضرت آدم و حضرت نوح علیهم السلام	۸۸
۵۸.	مزار شریف و آرامگاه منسوب به امام علی علیه السلام	۸۸
۵۹.	امام حسن و امام حسین علیهم السلام و مواجهه با فقیر بعد از دفن امام علی علیه السلام	۹۲
۶۰.	معاویه و نقشه قتل امام علی علیه السلام	۹۴
۶۱.	وصیت امام علی علیه السلام برای یتیمان	۹۶
۶۲.	ه) فرزندان امام علی علیه السلام به جز حسین علیه السلام	۹۷
۶۲.	ام کلثوم دختر امام علی علیه السلام	۹۷
۶۳.	حضرت زینب علیه السلام	۹۸
۶۴.	عدم زیارت نامه مأثور درباره حضرت زینب علیه السلام	۹۸
۶۵.	محل دفن حضرت زینب علیه السلام	۹۹
۶۶.	شهادت محسن بن علی	۱۰۵
۶۷.	دختر امام علی علیه السلام و قرض گردنیدن از بیت المال	۱۰۶
۶۸.	سخت گیری حضرت عباس علیه السلام	۱۰۶
۶۹.	فرزندان حضرت ابوالفضل علیه السلام	۱۰۶
۷۰.	حضور حضرت ابوالفضل علیه السلام در کربلا و جنگ های دوره پدرش	۱۰۷

۱۰۸	۷۱. امام علی علیه السلام و فرزندانی به نام‌های عمرو و معاویه
۱۰۸	۷۲. محمد بن حنفیه
۱۱۰	۷۳. رابطه محمد بن حنفیه با امام سجاد علیه السلام
۱۱۳	۷۴. اصحاب امام علی علیه السلام
۱۱۳	۷۵. شخصیت محمد بن ابی بکر
۱۱۴	۷۶. شخصیت میثم تمار
۱۱۴	۷۷. زندگی مالک اشتر
۱۱۶	۷۸. مالک اشتر نخعی در دوره خلفا
۱۱۶	۷۹. ابراهیم بن مالک اشتر
۱۱۷	۸۰. اسلام آوردن حاتم طائی و پسرانشان عدی
۱۱۸	۸۱. موضوعات متفرقه
۱۱۸	۸۲. امام علی علیه السلام در نظر مخالفانش
۱۲۰	۸۳. سید رضی و معیار انتخاب سخنان امام علی علیه السلام
۱۲۱	۸۴. پیدایش فرقۀ علی‌اللهی
۱۲۲	۸۵. مرقد جعفر بن ابی طالب برادر امام علی علیه السلام

حضرت زهرا علیها السلام

(۱۶۰-۱۲۳)

۱۲۳	۸۶. سن حضرت خدیجه علیها السلام و زمان تولد حضرت زهرا علیها السلام
۱۲۳	۸۷. تاریخ ولادت حضرت زهرا علیها السلام
۱۲۴	۸۸. تعصب به حضرت زهرا علیها السلام
۱۲۵	۸۹. خانه حضرت زهرا علیها السلام
۱۲۶	۹۰. مهریه حضرت فاطمه علیها السلام
۱۲۶	۹۱. عروسی حضرت فاطمه علیها السلام
۱۲۷	۹۲. اطلاعات تاریخی درباره زندگی حضرت فاطمه علیها السلام
۱۲۷	۹۳. آموزش حضرت فاطمه علیها السلام به زنان هم‌دوره
۱۲۸	۹۴. مصحف فاطمه علیها السلام
۱۲۸	۹۵. مزرعه فدک
۱۲۹	۹۶. اصرار حضرت زهرا علیها السلام برای برگرداندن فدک
۱۳۰	۹۷. حدیث «نحن معاشر الانبياء لانورث و ما تركناه فهو صدقة»
۱۳۱	۹۸. بازستاندن فدک از فاطمه علیها السلام

۱۳۳	۹۷. وضع فعلی فدک
۱۳۳	۹۸. وصیت حضرت زهرا علیها السلام برای ازدواج امام علی علیه السلام با امامه
۱۳۴	۹۹. درخواست حضرت فاطمه علیها السلام از امام علی علیه السلام
۱۳۵	۱۰۰. حمله به خانه حضرت زهرا علیها السلام
۱۳۶	۱۰۱. زمان شهادت حضرت فاطمه علیها السلام
۱۳۶	۱۰۲. امام علی علیه السلام و مصیبت حضرت زهرا علیها السلام
۱۳۷	۱۰۳. شرکت زبیر در تشییع جنازه حضرت زهرا علیها السلام
۱۳۸	۱۰۴. قبر پنهان حضرت زهرا علیها السلام

امام حسن علیه السلام

(۱۴۱-۱۵۲)

۱۴۱	۱۰۵. فاصله زمانی ولادت امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام
۱۴۱	۱۰۶. حضور حسنین علیهما السلام در فتح ایران
۱۴۲	۱۰۷. عدم اعتراض به سب امام علی علیه السلام
۱۴۲	۱۰۸. علت صلح امام حسن علیه السلام با معاویه
۱۴۴	۱۰۹. چرایی امضای صلح نامه
۱۴۵	۱۱۰. اعتراض اصحاب به صلح امام حسن علیه السلام
۱۴۵	۱۱۱. برداشت منصور دوانیقی از صلح امام حسن علیه السلام
۱۴۶	۱۱۲. ترویج روحیه صلح طلبانه از امام حسن علیه السلام
۱۴۷	۱۱۳. منظور از «قاما او قعدا» در حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۴۸	۱۱۴. جَعْدَه و شهادت امام حسن علیه السلام
۱۴۸	۱۱۵. تیرباران جنازه امام حسن مجتبی علیه السلام
۱۴۹	۱۱۶. تاریخ شهادت امام مجتبی علیه السلام
۱۴۹	۱۱۷. فرزندان امام حسن علیه السلام در کربلا
۱۵۰	۱۱۸. شبهه طلاق های امام حسن علیه السلام
۱۵۱	۱۱۹. انفاق امام حسن علیه السلام
۱۵۲	۱۲۰. عدم امامت در نسل امام حسن مجتبی علیه السلام

امام حسین علیه السلام

(۲۳۰-۱۵۳)

۱۵۳	۱۲۱. کنیه امام حسین علیه السلام
۱۵۳	۱۲۲. تقاضای آب امام حسین علیه السلام از پدرش هنگام سخنرانی

۱۵۴	۱۲۳. سیاست‌مداری امام حسین علیه السلام با معاویه
۱۵۵	۱۲۴. هدف امام حسین علیه السلام از قیام
۱۵۶	۱۲۵. علم امام حسین علیه السلام به شهادت
۱۵۷	۱۲۶. عدم قیام امام حسین علیه السلام در مدینه
۱۵۸	۱۲۷. فعالیت‌های امام حسین علیه السلام در مکه
۱۵۸	۱۲۸. نامه کوفیان به امام حسین علیه السلام
۱۵۹	۱۲۹. نامه محمد بن اشعث و شیب بن ربیع به امام حسین علیه السلام
۱۵۹	۱۳۰. ناتمام ماندن حج امام حسین علیه السلام
۱۶۰	۱۳۱. دعای عرفه امام حسین علیه السلام
۱۶۰	۱۳۲. نقش نامه‌های کوفیان در حرکت امام حسین علیه السلام
۱۶۲	۱۳۳. نصیحت به امام حسین علیه السلام
۱۶۲	۱۳۴. امان دقیق حرکت امام حسین علیه السلام از مدینه تا کربلا
۱۶۳	۱۳۵. پیش‌بینی امام علی علیه السلام از مکان شهادت امام حسین علیه السلام
۱۶۴	۱۳۶. ماهیت و انگیزه جنگ با امام حسین علیه السلام
۱۶۵	۱۳۷. امام حسین علیه السلام و تصمیم بازگشت از کربلا
۱۶۶	۱۳۸. خُر و امام حسین علیه السلام
۱۶۶	۱۳۹. خیانت کوفیان
۱۶۷	۱۴۰. مختار و واقعه عاشورا
۱۶۸	۱۴۱. مسلم بن عقیل و ترور عبیدالله بن زیاد
۱۷۲	۱۴۲. شخصیت و خدمات هانی بن عروه
۱۷۲	۱۴۳. شخصیت قیس بن مسهر
۱۷۴	۱۴۴. شخصیت مسلم بن عوسجه
۱۷۵	۱۴۵. عدم حضور عبدالله بن جعفر در کربلا
۱۷۷	۱۴۶. عدم حضور عبدالله بن عباس در کربلا
۱۷۷	۱۴۷. عدم حضور جابر بن عبدالله انصاری در کربلا
۱۷۸	۱۴۸. تکیه امام حسین علیه السلام بر انتساب به رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۷۹	۱۴۹. حضور مسلم بن عوسجه و حبیب بن مظاهر در کربلا
۱۸۰	۱۵۰. شبهه پیوند عاشورا و جنگ بدر
۱۸۰	۱۵۱. پیوستن یاران امام حسین علیه السلام به دشمن
۱۸۱	۱۵۲. امان نامه برای حضرت ابوالفضل علیه السلام
۱۸۲	۱۵۳. بستن آب بر امام حسین علیه السلام

۱۵۴.	تقاضای آب امام حسین علیه السلام	۱۸۳
۱۵۵.	کیفیت دفن حضرت علی اصغر علیه السلام	۱۸۴
۱۵۶.	جدا کردن سر علی اصغر.....	۱۸۵
۱۵۷.	سن حضرت ابوالفضل علیه السلام و حضرت علی اکبر علیه السلام در واقعه کربلا.....	۱۸۵
۱۵۸.	سند تاریخی بریده شدن سر حضرت علی اصغر علیه السلام	۱۸۵
۱۵۹.	شهادت حضرت ابوالفضل علیه السلام	۱۸۶
۱۶۰.	همسر و فرزندان حضرت علی اکبر علیه السلام	۱۸۶
۱۶۱.	عروسی حضرت قاسم علیه السلام	۱۸۷
۱۶۲.	جدایی سربازان امام حسین علیه السلام	۱۸۸
۱۶۳.	امام سجاد علیه السلام و دفن شهدای کربلا.....	۱۸۸
۱۶۴.	واقعه عاشورا از نظر تاریخ شمسی.....	۱۸۹
۱۶۵.	حضرت زینب علیه السلام و گردن سر به کجاوه.....	۱۹۰
۱۶۶.	حضور و نقش حضرت ام کلثوم در ماجرای کربلا.....	۱۹۲
۱۶۷.	قرآن خواندن سر امام حسین علیه السلام	۱۹۳
۱۶۸.	دفن سرهای شهدای کربلا.....	۱۹۳
۱۶۹.	سهل بن سعد ساعدی و ملاقات با اسرای کربلا.....	۱۹۴
۱۷۰.	اهل بیت علیهم السلام و اربعین شهدای کربلا.....	۱۹۶
۱۷۱.	پرتاب سنگ به اسرای کربلا.....	۱۹۶
۱۷۲.	شخصیت اسلم، غلام امام حسین علیه السلام	۱۹۷
۱۷۳.	شخصیت حر.....	۱۹۷
۱۷۴.	عمر سعد و حکومت ری.....	۱۹۷
۱۷۵.	تعداد شهدای کربلا.....	۱۹۸
۱۷۶.	باقی ماندگان حادثه کربلا.....	۱۹۹
۱۷۷.	فرزندان امام حسین علیه السلام	۱۹۹
۱۷۸.	رقیه علیه السلام دختر امام حسین علیه السلام	۲۰۱
۱۷۹.	قبر منسوب به سکینه در شام.....	۲۰۱
۱۸۰.	دختران امام حسین علیه السلام	۲۰۱
۱۸۱.	حضرت رباب.....	۲۰۲
۱۸۲.	لیلا مادر حضرت علی اکبر علیه السلام	۲۰۲
۱۸۳.	شاگردی همسر یزید نزد حضرت زینب علیه السلام	۲۰۳
۱۸۴.	رحلت ام البنین.....	۲۰۴

۲۰۴.....	۱۸۵. نخستین راویان و وقایع‌نگاران حادثه کربلا
۲۰۶.....	۱۸۶. معتبرترین مقتل عاشورا.....
۲۰۷.....	۱۸۷. کتابی درمورد وقایع بعد از شهادت امام حسین (ع).....
۲۰۷.....	۱۸۸. داستان زعفر جنی.....
۲۰۸.....	۱۸۹. سرنوشت طفلان مسلم.....
۲۰۹.....	۱۹۰. طفلان مسلم در زندان.....
۲۰۹.....	۱۶۱. یزید و مشاوران مسیحی و یهودی.....
۲۱۰.....	۱۹۲. عزاداری شیعیان.....
۲۱۲.....	۱۹۳. عزاداری رسول خدا (ص) برای امام حسین (ع).....
۲۱۳.....	۱۹۴. شیوه عزاداری ائمه (ع) در ماه محرم.....
۲۱۶.....	۱۹۵. کتاب امام حسین (ع) شهید فرهنگ.....
۲۱۷.....	۱۶۶. قیام‌های بعد از عاشورا.....
۲۱۹.....	۱۹۷. تأخیر تدبیه توابع.....
۲۱۹.....	۱۹۸. اهل بیت (ع) و قیام توابع.....
۲۲۰.....	۱۹۹. قیام امام حسین (ع) و سرنوشت بی‌امیه.....
۲۲۱.....	۲۰۰. دیدگاه ائمه (ع) درباره مختار.....
۲۲۲.....	۲۰۱. عاقبت قاتلان امام حسین (ع).....
۲۲۲.....	۲۰۲. شریح قاضی و قتل امام حسین (ع).....
۲۲۳.....	۲۰۳. چگونگی شهادت میثم تمار.....
۲۲۴.....	۲۰۴. مردم ایران و حادثه کربلا.....
۲۲۵.....	۲۰۵. شخم زدن قبر امام حسین (ع).....
۲۲۵.....	۲۰۶. فاصله قبر حضرت ابوالفضل (ع) با قبر امام حسین (ع).....
۲۲۵.....	۲۰۷. ابن عربی و مخالفت با قیام عاشورا.....
۲۲۶.....	۲۰۸. تاریخ رواج زیارت عاشورا.....
۲۲۷.....	۲۰۹. تحریف حماسه عاشورا.....
۲۲۸.....	۲۱۰. شخصیت ابن‌زبیر.....
۲۲۹.....	۲۱۱. هلاکت یزید بن معاویه.....

منابع و مأخذ

(۲۳۱- ۲۴۰)